

Omakielisenä opettajana Turun opetustoimessa

Opas koulujen käyttöön

SISÄLLYSLUETTELO

Yleistä

Omakielisen opetuksen tavoitteet

Omakielinen opettaja koulussa

Tehtävät

Rehtori esimiehenä

Perehdyttäminen

Salassapitovelvollisuus

Liitteet

Työryhmä on koottu opetuspäällikkö Outi Rinteen toimeksiannosta

Työryhmä: omakieliset opettajat: Mohammad Badawieh, Suzan Mohammad, Daut Gerxhalija, Samran Khezri, Tahir Rashidzadah, Kheder Yaghi ja monikulttuurisen opetuksen suunnittelija Riitta Mursula-Innanen

Yleistä

Omakielinen opettaja toimii monikulttuurisissa kouluuyhteisöissä, joissa tavoitteena on luoda kaikille oppilaille turvallinen ja kannustava oppimisympäristö yhteistyössä.

Omakielisen opettajan työn tavoitteena on maahanmuuttajaoppilaan opettaminen, tukeminen ja kannustaminen oppimisprosessin eri vaiheissa pääasiassa tämän omalla äidinkielellä. Omakielinen opettaja auttaa oppilasta sopeutumaan ja integroitumaan kouluuyhteisöön. Tehtävät ja tuen laajuus riippuvat oppilaiden tarpeista ja niistä sovitaan rehtorin, opettajien ja huoltajien kanssa.

Monikulttuurisen yhteistyön tavoitteet määritellään sekä kaupungin yhteisessä että jokaisen koulun omassa **Gloaalikasvatuksen ja monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelmassa.**

Omakieliset opettajat toimivat koko perusopetuksen alueella.

Omakieliset opettajat ovat työsuhteessa Turun kaupunkiin. Oppilaat voivat vaihtua vuosittain. Opettajien sijoittuminen kouluihin määräytyy maahanmuuttajaoppilaiden määrän mukaan ja koulujen sisällä opettajan työpanos suunnataan eri luokkiin oppilaiden tarpeen mukaan.

Työsuhteen ehdot määräytyvät Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen (OVTES) mukaisesti.

OMO - opettajan tulee perehtyä työhönsä oman tehtäväkuvansa mukaisesti ja tutustua koulujen käytäntöihin ja tapoihin. Omakielisen opettajan työ on yhteistyötä opettajien, huoltajien ja koulun muun tukiverkoston ja yhteistyötahojen kanssa.

Omakielisen opetuksen tavoitteet

- Maahanmuuttajaoppilaan koulunkäynnin tukeminen
- Kotoutumisen monipuolinen ja aktiivinen edistäminen
- Kodin ja koulun toimivan yhteistyön rakentaminen
- Oppilaan oppimistaitojen tukeminen
- Tasapainoisen kulttuuri-identiteetin vahvistaminen

- Oppilaan oman äidinkielen vahvistaminen
- Oppilaan suomen kielen oppimisen tukeminen
- Kielellisen tasa-arvon edistäminen
- Monikulttuurisen koulun rakentaminen

Omakielinen opettaja koulussa

Omakieliset opettajat toimivat perusopetuksen erilaisissa koulumuodoissa.

Useimmat OMO - opettajat toimivat monissa eri kouluissa ja saattavat saman koulupäivän aikana vaihtaa koululta toiselle. Jos sama opettaja toimii useilla kouluilla, yksi kouluista nimetään pääkouluksi, jonka rehtori on opettajan esimies.

Omakielistä opetusta annetaan samanaikaisopetuksena tai erillisissä ryhmissä yhteisen suunnitelman mukaan. Samassa ryhmässä voi olla eri-ikäisiä oppilaita.

Lähtökohtana yhteistyölle on avoin vuorovaikutus koulun henkilöstön ja huoltajien kesken. Luottamuksen syntyminen ja arvostus ovat työn onnistumisen edellytyksiä. Oppilaan oppimisen perustana on hyvinvointi koulussa.

Tehtävät

1. Opetus ja kasvatus

- Kartoittaa oppilaan osaamista
- Avata oppiaineiden sisältöjä
- Opettaa oppilaan omalla äidinkielellä
- Kehittää opiskelutaitoja
- Avata kielellisiä käsitteitä
- Ohjata ja tukea oppilaan realistista itsearviointia
- Vahvistaa oppilaan oman äidinkielen sanavarastoa
- Tukea oppilaan suomen kielellä tapahtuvaa opiskelua ja suomen kielen oppimista
- Osallistua oppilaan arviointiin yhdessä aineen- tai luokanopettajan kanssa
- Seurata poissaoloja
- Osallistua Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) tai oppimissuunnitelman laatimiseen omalta osaltaan tiimin jäsenenä
- Osallistua oppilaan opetusta ja koulutyötä koskevaan suunnitteluun
- Auttaa oppilasta sopeutumaan suomalaiseen kouluun ja koulutyöhön
- Auttaa ja motivoida oppilasta keskustelemalla

Omakielinen opettaja auttaa oppilasta **kielen ymmärtämisen ja kulttuurin tulkitsemisen** solmukohdissa. Oppiaines sisältöjen ja koulunkäyntiin liittyvien käsitteiden avaaminen auttaa oppisisältöjen omaksumisessa ja koulussa toimimisessa. Omakielinen opetus ohjaa oppimisen taitojen kehittymistä. Opettaja opastaa löytämään sisältöjen ydinkohtia ja käsitteitä, tasoittaa koulunkäyntihistoriasta johtuvia eroja ja ohjaa edistymään opetussuunnitelman mukaisesti. Tämä voi tapahtua oppilaan omalla äidinkielellä ja suomeksi.

Omakielisen opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan äidinkielen taitoja mm. tukemalla kulloinkin ajan-kohtaisen sanavaraston kehittymistä sekä omalla äidinkielellä että suomen kiellä.

Oppilaan opiskelutaitojen ja itsearviointitaitojen tukeminen auttaa tämän minäkuvan kehittymistä ja identiteetin rakentamista.

Omakielinen opettaja **osallistuu oppilaan arviointiin aineen/luokanopettajan kanssa** yhteistyössä. Omakielisen opettajan arvio oppilaan aktiivisuudesta ja käyttäytymisestä voi tuoda uutta näkökulmaa kokonaisarviointiin. Myös poissaolon seuranta saa tarkennusta opettajalta OMO - opetuksen ajalta.

Omakielinen opettaja voi olla yhteistyössä aineen/luokanopettajan kanssa oppilaan koetilanteessa esim. kääntämällä keskeiset kohdat omalle äidinkielellä suullisesti tai kirjallisesti.

OMO - opettajan **oppilaan tuntemus ja näkemys kieli- ja kulttuuriasioissa auttaa opetuksen suunnittelussa ja tavoitteiden asettamisessa**. Esimerkiksi oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS) laadittaessa yhteistyö oppilasta opettavien opettajien kesken.

Oppilashuoltotyössä OMO - opettaja voi rakentaa ymmärrystä eri kulttuurissa toimimisessa ja antaa tukea ja ratkaisumahdollisuuksia ristiriitatilanteissa.

Omakielisenopetuksen kokonaisvaltainen haaste on **auttaa oppilasta kasvamaan kaksikieliseksi ja monikulttuurisesti yhteistyökykyiseksi oppijaksi omassa kouluyhteisössään**.

2. Yhteistyö

- Kodin ja koulun välinen yhteistyö
- Apu tiedottamisessa huoltajille
- Konsultointi kieli- ja kulttuurikysymyksissä
- Oppilaan tukena oppilasyhteisössä tarvittaessa
- Moniammatillinen yhteistyö koulussa
- Koulun tukitoimet
- Koulun ulkopuolinen yhteistyö

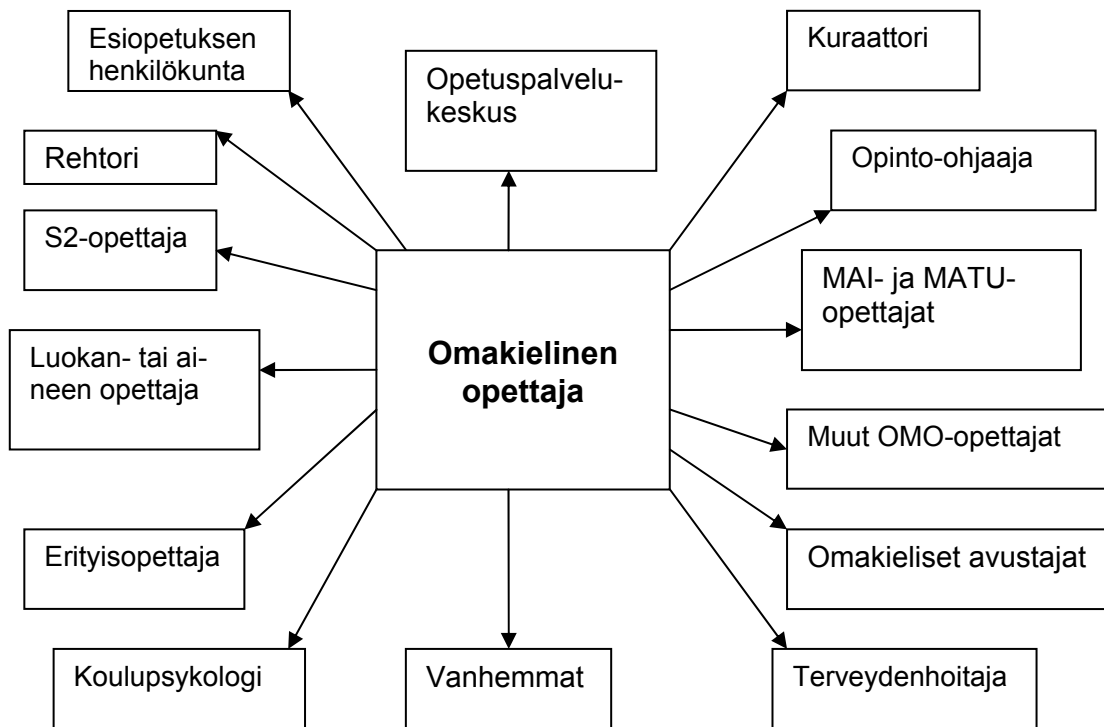
Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen on kaksisuuntainen prosessi, jossa tavoitteena on eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden ja heidän huoltajiensa kotoutuminen suomalaiseen kouluun ja yhteiskuntaan

Toinen yhtä tärkeä tavoite on lisätä koulujen valmiuksia kohdata monikulttuurisuus arjessa. Tässä vuorovaiikutuksessa **omakielinen opettaja voi toimia linkkinä kodin ja kouluyhteisön välillä**. Etenkin vähän aikaa maassa asunut perhe ja oppilas voi saada apua OMO - opettajalta suomalaisen koulukulttuurin ja tapojen ymmärtämisessä ja niihin sopeutumisessa. Opettaja voi kääntää lyhyitä viestejä ja olla yhteydessä huoltajien omalla äidinkielellään. Tämä helpottaa yhteistyötä ja ehkäisee väärinkäsityksiä. Luottamuksen rakentaminen on yhteistyön tärkeä tavoite.

Oman paikan ja roolin löytäminen kouluyhteisössä on oppilaan identiteetin rakentamiselle tärkeää. Tässä tehtävässä omakielinen opettaja voi olla tukena ja aktiivisena ohjaajana.

Omakielinen opettaja voi olla yhteyshenkilö myös koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen välillä. Opettajalla on yhteyksiä oman kieli- ja kulttuurin yhdistyksiin ja toimijoihin.

Omakielisen opettajan yhteistyökumppanit

3. Muita tehtäviä

- Oman työn kehittäminen
- Omakielisten opettajien kokouksiin osallistuminen
- Työyhteisön yhteiseen toimintaan ja tapahtumiin osallistuminen
- Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen

Rehtori esimiehenä

Omakielisen opettajan kuten muidenkin opettajien esimies on koulun rehtori. Useassa koulussa opettavan opettajan esimies on pääkoulun rehtori. Omakielisen opettajan palkkaaminen suunnitellaan opetustoimen monikulttuurisen opetuksen resurssien mukaan. Palkkauspäätöksen määräaikaista opettajista tekee rehtori. Rehtorin tehtävä on perehdyttää uusi opettaja toimimaan koulu yhteisössä ja selvittää työsuhteeseen liittyvät asiat. Omakieliset opettajan työhön ja tehtäviin on hyvänä oppaana myös omakielisten opettajien yhdyshenkilö ja monikulttuurisen opetuksen suunnittelija opetuspalvelukeskuksessa.

Rehtorin tehtävä esimiehenä on pitää huolta työyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteistyökyyvystä. Omakielinen opettaja kiertävänä opettajana on osa työyhteisöä.

OMO - opettajan osallistuminen työyhteisön yhteisiin tehtäviin vaatii usein aikataulujen takia neuvottelua.

Rehtori vastaa opetusjärjestelyistä kouluilla, esim. laatii lukujärjestyksen ja osoittaa tilat opetukselle. Rehtori nimeää monikulttuurisen opetuksen yhteyshenkilön koululla, ellei itse toimi yhteyshenkilönä.

Rehtori vastaa opetustoimen globaalikasvatuksen ja monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelman toteutumisesta koululla ja kehittää koulun oman suunnitelmaa ja vastaa sen toteutumisesta.

Perehdyttäminen

Omakielisen opettajan perehdyttämisestä vastaa rehtori tai hänen nimeämänsä henkilö yhdessä omakielisen yhdyshenkilön kanssa. Perehdyttämiseen sisältyy ainakin seuraavat asiat:

- henkilöstön ja työympäristön esittely
- koulun tavat ja säännöt
- salassapitovelvollisuus
- työturvallisuusohjeet, ensiapuvälineet, sammutusvälineet, poistumistiet, koulun turvallisuussuunnitelma
- ruokailu, terveydenhuolto ja muut työsuhte-edut
- ohjeet poissaolojen ilmoittamisesta mahdollisissa sairaustapauksissa
- Wilma, NeTku, monistus, tunnukset, avaimet, puhelin
- koulun monikulttuurinen yhteyshenkilö
- OMO - yhdysopettaja

Poissaolo työpaikalta sairauden takia

Työntekijän ja viranhaltijan on ilmoitettava sairastumisestaan mahdollisimman nopeasti ja mikäli mahdollista jo ennen työvuoron alkua esimiehelle tai työnantajan työpaikkakohtaisesti antamien ohjeiden mukaisesti jollekin muulle henkilölle. Kouluilla annetaan ohjeistus siitä, miten työntekijän on toimittava sairastuessaan.

Tilapäinen hoitovapaa

Kun alle 10-vuotias lapsesi sairastuu äkillisesti, voit jäädä pois töistä hoitamaan häntä tilapäiselle hoitovapaalle. Se voi kestää enintään 4 työpäivää. Tilapäistä hoitovapaata voi käyttää kumpi tahansa vanhemmista, muttei yhtä aikaa. Hoitovapaa on tarkoitettu sairaan lapsen hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi. Oikeus hoitovapaaseen on myös vanhemmalla, joka ei asu lapsen kanssa samassa taloudessa. Työnantajan ei tarvitse maksaa palkkaa tilapäisen hoitovapaan ajalta. Tilapäinen hoitovapaa perustuu työsopimuslakiin.

Rikosrekisterinote

Rikosrekisterinote (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002) pitää toimittaa, jos tehtävät kestävät yhden vuoden aikana yhteensä yli kolme kuukautta. Saman työnantaja palveluksessa olevan, otteen jo kertaalleen toimittaneen henkilön ei tarvitse toistamiseen esittää otetta nähtäväksi sekä laki ei koske voimaantuloajankohtana 1.1.2003 palveluksessa jo olevia.

Rikosrekisterinote ei saa olla 6 kuukautta vanhempi.

Rikosrekisterinote esitetään työnantajalle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedosta saannista.

Rikosrekisterinotteesta otetaan tarkistuksen yhteydessä vain otteen päiväys ylös ja palautetaan ao. henkilölle. Otteen päivämäärä merkitään MultiPrimukseen.

Salassapitovelvollisuus

Perusopetuslaki §40. oppilasta koskeva, opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa voidaan vaihtaa opetushenkilöstön, terveydenhuollon ja muusta oppilashuollosta vastaavien henkilöiden kesken. Koulun henkilökuntaa (rehtoria, opettajia, avustajia, muuta henkilökuntaa sekä opetusharjoittelijoita) sitoo vaitiolovelvollisuus. Sen perusteella yksittäisen lapsen ja nuoren henkilökohtaisia asioita ei saa käsitellä yleisesti. Alaikäisen oppilaan tietoja saa antaa vain huoltajalle.

Salassa pidettäviä asioita ovat:

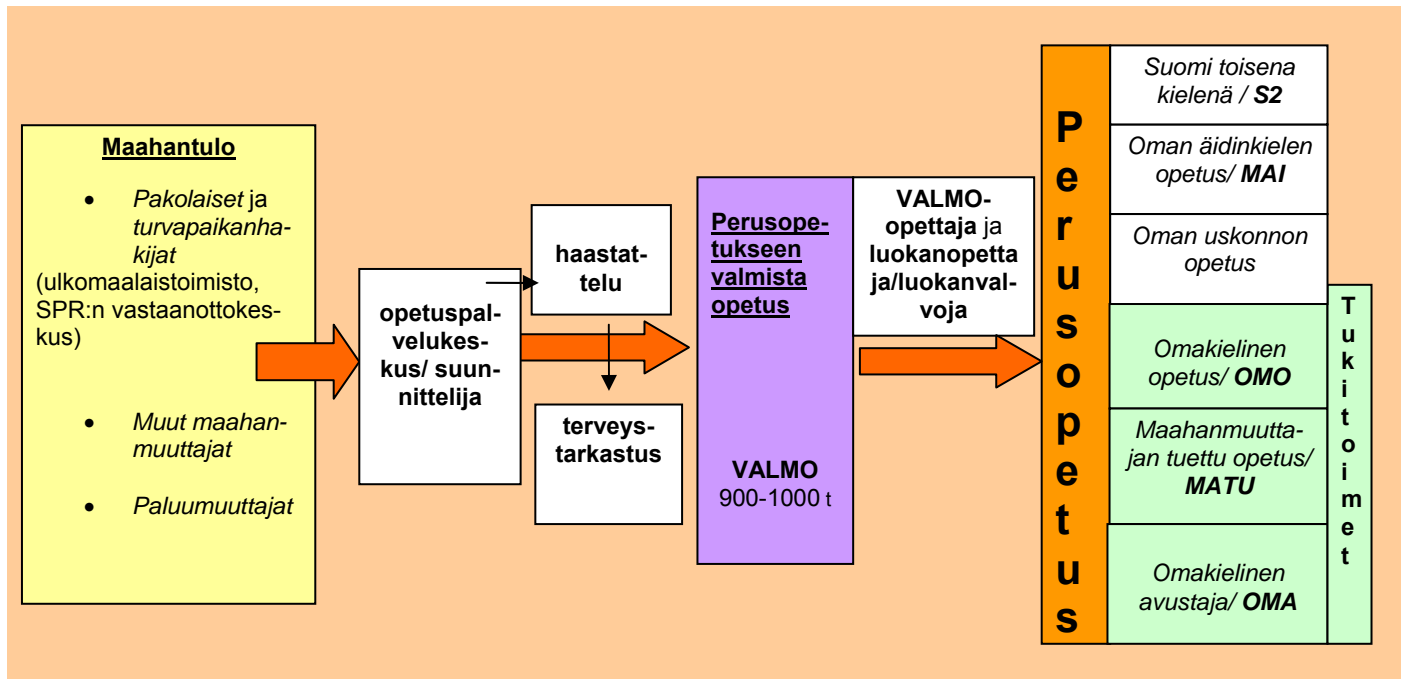
- tiedot oppilaiden, henkilöstön tai heidän perheenjäsenten henkilökohtaisista oloista tai taloudellisesta asemasta
- yksityiselämää koskevat tiedot
- tiedot terveydentilasta
- sosiaalihuollon asiakkuus

- psykologiset testit/tutkimukset
- oppilashuoltoa koskevat asiakirjat
- oppimissuunnitelmat ja HOJKS-asiakirjat
- oppilaan koesuoritukset ja arviointimerkinnot
- todistukset ja asiakirjat, jotka sisältävät oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia (esim. käyttäytymisen sanallinen arviointi)
- tieto erityisopetuksen saamisesta
- salainen puhelinnumero

Tiedonsaantioikeus

Omakielisellä opettajalla on oikeus tietää oppilasta koskevista asioista ja toimia moniammatillisissa yhteistyöryhmissä mukana silloin, kun hän käytännössä toteuttaa opetusta ja oppilaalle suunniteltuja tukitoimia.

Maahanmuuttajaoppilaan polku perusopetuksessa

Omakielinen opetus (OMO) - Finnish

OMO on

- perusopetuksen oppiaineiden opetusta oppilaan omalla äidinkielellä.

OMO edistää tasavertaisia oppimisvalmiuksia, jotta oppilas

- ymmärtää oppiaineiden sisällön ja
- saavuttaa kasvatustavoitteet opetussuunnitelman mukaisesti.

Opetus ja arviointi toteutetaan yhteistyössä luokanopettajan tai aineenopettajan kanssa.

Education given in students' native languages (OMO) - English

The goal of education given in students' native languages is to support students in their basic education studies and teachers in reaching their educational goals.

Education given in students' native languages promotes equal learning skills, so that students

- understand the school subjects better and
- achieve the educational objectives of the curriculum.

Education in the students' native languages is given by native speakers of the languages in question.

The teaching and evaluation of the students is carried out by the native teachers and the class teachers together.

Обучение на родном языке (сокращение по-фински ОМО)

ОМО - это - Russian

- преподавание учебных предметов основной школы на родном языке ученика.

ОМО содействует созданию равных возможностей к обучению так, что ученик

- понимает содержание учебных предметов и
- может достичь целей воспитания соответственно учебному плану.

Обучение и оценка знаний учеников осуществляются вместе с учителем класса или учителем-предметником.

Të mësuarit ndihmës në gjuhën amtare — Albanian

Kjo formë e të mësuarit nënkupton:

Të mësuarit e lëndëve të ndryshme në arsimin fillor në gjuhën amtare.

Të ndikohet në aftësinë e të mësuarit, ku nxënësi:

- Do ta kuptoj brendësinë e lëndës mësimore në realizimin e qëllimit të edukimit, në bazë të planit dhe programit mësimor.

Të mësuarit dhe vlerësimi realizohen duke bashkpunuar ngusht me mësuesin kryesorë të klasës, apo mësuesit e lëndëve të ndryshme.

Waxbarashada afka hooyo lagu qaato (Omakielinen opetus = ОМО) - Somali

Waxbarashada afka hooyo lagu qaato waa

- ardayga oo afkiisa hooyo lagu siinayo waxbarashada maadooyinka lagu dhigto waxbarashada aasaasiga ah.

Waxbarashada afka hooyo lagu qaato waxay kor u qaadaa si sinnaan leh diyaar ugu noqoshada waxbarashada, si ardaygu

- u fahmo waxyaabaha lagu baranayo maadooyinka iyo
- si ardaygu si waafaqsan qorshaha waxbarashada ugu gaaro hadafyada barbaarinta.

Waxbarashada iyo qiimaynta waxaa si wadashaqayn leh loola fuliyaa macallinka fasalka ama macallinka maadada dhiga.

التعليم الناطق باللغة الأم. Arabic

يعني

- إعطاء دروس تقوية باللغة الأم لطلاب المرحلة الأساسية وفي جميع المواد التعليمية.
- الهدف تعزيز القدرات التعليمية على قدر المساواة حتى يتثنى للطالب
- استيعاب المواد الدراسية ومحتواها
- تحقيق الأهداف التعليمية والتربوية وفق الخطة التعليمية

يتم تحقيق التعليم والتقييم من خلال العمل المشترك مع مدرس الصف أو مدرس المادة

فیرکاری به زمانی دایکی (OMO) - Kurdish

OMO بریتیه له:

- فیرکاری دهرسه کانی قوتابخانهی پلهی سه ره تای به زمانی دایکی خوی قوتابی.
- OMO ناماده کاریه کانی فیربوون به شیوهیه کی هاوسه نگ گه شه پی ده دا، بو نه وه که قوتابی
- له ناوه روکی دهرسه کان تی بگات و
- به نامانجه کانی په روه رده به و شیوهیه، که له گه لاله ی فیرکاریدا ده ستینیشان کراون، بگات.
- فیرکاری و هه لسه نگاندنی فیربوون به هاوکاری ده گه ل ماموستای پۆل و یان ماموستای دهرسه که نه نجام ده درئ.